

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Faisala Husseiniho v právní věci žalobkyně: **M. K.**, zastoupená JUDr. Tomášem Tintěrou, advokátem se sídlem Olomoucká 1097/26, Svitavy, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 10. 3. 2025, č. j. 34 A 5/2025-39,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobkyně JUDr. Tomáši Tintěrovi, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 10 140 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady právního zastoupení žalobkyně nese stát.

Odůvodnění:

[1] Ministerstvo vnitra rozhodnutím ze dne 24. 9. 2024, č. j. OAM-25264-4/TP-2024, podle § 169r odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „*zákon o pobytu cizinců*“), zastavilo řízení o žádosti žalobkyně o vydání povolení k trvalému pobytu, neboť žádost byla podána na území ČR, ač k tomu žalobkyně nebyla oprávněna. Žalovaná rozhodnutím ze dne 10. 12. 2024, č. j. MV-168313-5/SO-2024, zamítla odvolání žalobkyně a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

[2] Proti rozhodnutí žalované podala žalobkyně žalobu u Krajského soudu v Brně (dále jen „*krajský soud*“), který ji usnesením ze dne 10. 3. 2025, č. j. 34 A 5/2025-39, odmítl pro opožděnost podle § 46 odst. 1 písm. b) soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“).

[3] Krajský soud uvedl, že podle § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců musí být žaloba proti správnímu rozhodnutí podána do 30 dnů od doručení rozhodnutí správního orgánu

v posledním stupni, přičemž zmeškání lhůty nelze prominout. Jedná se o zákonnou odchylku od obecné dvouměsíční lhůty pro podání žaloby proti správnímu rozhodnutí dle § 72 odst. 1 s. ř. s. Podle krajského soudu ze správního řádu nevyplývá povinnost správního orgánu poučit účastníka řízení o možnosti podat žalobu u správního soudu. Rozhodnutím o opravném prostředku je správní řízení ukončeno a případné řízení před správním soudem není jeho pokračováním. Povinnost poučit účastníka řízení o možnosti podat žalobu nevyplývá ani z obecné poučovací povinnosti správního orgánu podle § 4 odst. 2 správního řádu a v posuzované věci ji nezakládá ani unijní právo.

[4] Žalobkyni bylo rozhodnutí žalované doručeno dne 17. 12. 2024, a lhůta pro podání žaloby tak uplynula dne 16. 1. 2025. Žaloba podaná dne 7. 2. 2025 je tedy dle krajského soudu opožděná.

[5] Proti usnesení krajského soudu podává žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a e) s. ř. s.

[6] Stěžovatelka namítá, že nebyla žalovanou poučena o lhůtě pro podání správní žaloby. I pokud by žalovaná neměla obecnou poučovací povinnost, byl by takový postup vhodný. V projednávané věci by měla žalovaná mít specifickou poučovací povinnost, a to s ohledem na zásady správního procesu a princip dobré správy. Zejména v případě cizinců by správní orgány neměly „*formalisticky využívat jejich (míněno cizinců – pozn. NSS) neúplné znalosti formálních specifik daných postupů*“. Není-li „*systémově podchycena možnost získání právní podpory a základní edukace žadatelů v otázkách pobytové agendy, měl by alespoň částečně tuto roli plnit správní orgán.*“

[7] Ustanovený zástupce stěžovatelky poté kasační stížnost doplnil, přičemž uvedl, že z obecné poučovací povinnosti plyne správnímu orgánu povinnost účastníka poučit, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné. V posuzované věci je účastníci řízení cizinka, která ve správním řízení ani v řízení u krajského soudu nebyla zastoupena. S ohledem na svoji majetkovou situaci stěžovatelka ani neměla možnost danou lhůtu „*právně kvalifikovaně*“ konzultovat. Využila služby bezplatné právní poradny, kde však o kratší lhůtě pro podání žaloby nebyla informována. Zmeškání lhůty tak nelze přičítat stěžovatelčině laxnosti či nedbalosti. I pokud by stěžovatelka v řízení u krajského soudu požádala o ustanovení zástupce, lhůta k podání žaloby by nejspíše marně uplynula před jeho ustanovením. K poučení měla žalovaná přistoupit i s přihlédnutím k tomu, že zmeškání lhůty k podání žaloby nelze prominout. Závěr, že bylo na stěžovatce, aby si byla lhůty k podání žaloby vědoma, zatímco od žalované „*nebylo možné v tomto směru nic očekávat*“, je nepřiměřeně přísný a mohlo by jím být dotčeno stěžovatelčino právo na spravedlivý proces.

[8] Pokud krajský soud dospěl k tomu, že v projednávané věci neexistovaly zvláštní okolnosti, odůvodňující povinnost poskytnout stěžovatce poučení, měl tuto úvahu v odůvodnění napadeného rozsudku alespoň stručně vyložit. Krajský soud konstatoval, že poučovací povinnost žalované nevyplývá ani z unijního práva a k tomu odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2024, č. j. 2 Azs 78/2024-25. Odkazovaný rozsudek se však týká jiné situace a nevyplývá z něj, že je v posuzované věci aplikace unijního práva vyloučena.

pokračování

[9] Dle stěžovatelky se projednávaná věc týká právní otázky, jejíž řešení přesahuje její vlastní zájmy. Dodává, že její žádost byla v zásadě shledána důvodnou, avšak správní orgány stěžovatelku „*nuti*“ vycestovat do zahraničí a shodnou žádost podat tam. Stěžovatelka tak má pochybnosti, zda je postup správních orgánů ústavně konformní.

[10] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

[11] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud posoudit námitky uplatněné v kasační stížnosti, musel posoudit otázku její přijatelnosti. Nejvyšší správní soud přitom vyhodnotil kasační stížnost jako nepřijatelnou ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. Přijatelnost je obecně dána v případech, k nimž se judikatura doposud nevyjádřila, v nichž existuje judikatura rozporná (nejednotná), nebo je potřeba učinit judikaturní odklon. Dále přijatelnost zakládá rovněž zásadní pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (blíže viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 – 28, č. 4219/2021 Sb. NSS; všechna zde citovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Ani jednu z těchto situací Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci neshledal. Pro úplnost lze dodat, že uvedená judikaturně ustálená kritéria přijatelnosti kasační stížnosti, vycházející z citovaného usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, jsou použitelná i po novele § 104a odst. 1 s. ř. s., která s účinností od 1. 4. 2021 rozšířila okruh případů, při jejichž přezkumu zdejší soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (viz výše rovněž odkazované usnesení č. j. 9 As 83/2021 – 28).

[12] Stěžovatelka považuje kasační stížnost za přijatelnou, neboť přesahuje její vlastní zájmy. Blíže přesah svých vlastních zájmů nespecifikuje a jen dodává, že by správní orgány její žádosti vyhověly, pokud by ji podala v zahraničí. Nejvyšší správní soud se však nemůže zabývat zákonností rozhodnutí o zastavení řízení o žádosti stěžovatelky a následného rozhodnutí žalované, neboť krajský soud žalobu proti rozhodnutí žalované odmítl pro opožděnost, aniž by se jí věcně zabýval. Některý z výše vymezených důvodů přijatelnosti kasační stížnosti by se tudíž musel týkat právě závěru krajského soudu o opožděnosti žaloby.

[13] Stěžovatelka namítá, že krajský soud dostatečně neodůvodnil, proč v projednávané věci nebyly dány specifické okolnosti zakládající poučovací povinnost žalované. Tím namítá *de facto* nepřezkoumatelnost napadeného usnesení pro nedostatek důvodů [kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Pokud by námitka nepřezkoumatelnosti usnesení krajského soudu byla důvodná, mohla by představovat důvod přijatelnosti kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud se však s tímto tvrzením neztotožňuje a přijatelnost kasační stížnosti v souvislosti s ním neshledal.

[14] Krajský soud vysvětlil, proč žalované nevznikla poučovací povinnost. K tomu odkázal na konkrétní judikaturu Nejvyššího správního soudu, z níž při svých úvahách vycházel. Pokud měl krajský soud za to, že v nynější věci nejsou dány zvláštní okolnosti, které by vedly ke vzniku poučovací povinnosti žalované, nebyl povinen tuto skutečnost v napadeném usnesení výslovně uvádět a podrobně odůvodnit, jak k tomuto závěru dospěl. Nadto, jak bude vysvětleno dále v tomto usnesení, stěžovatelkou zmiňované okolnosti (zejména to, že je cizinka a nebyla v řízení zastoupena advokátem) nemají na (ne)existenci poučovací povinnosti správního orgánu vliv. Usnesení krajského soudu je řádně a logicky

odůvodněné, vyplývá z něj, proč krajský soud považoval žalobu za opožděnou, a Nejvyšší správní soud je tudíž nepřezkoumatelným neshledává.

[15] Nejvyšší správní soud se otázkou rozsahu poučovací povinnosti správního orgánu v případě, kdy zvláštní zákon upravuje zvláštní lhůtu pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, již zabýval. V rozsudku ze dne 31. 3. 2020, č. j. 1 Azs 470/2019-35, konstatoval, že poučovací povinnost se podle § 4 odst. 2 správního řádu, ve spojení s § 68 odst. 5 téhož zákona vztahuje toliko k řádným opravným prostředkům v rámci správního řízení, nikoliv k podání žaloby ke správnímu soudu. Správní řízení je rozhodnutím o opravném prostředku ukončeno, a případné řízení před správním soudem není jeho pokračováním. Poskytnutí informace o možnosti bránit se žalobou ve správním soudnictví a o lhůtě pro podání této žaloby není zákonnou náležitostí rozhodnutí správních orgánů, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak (srov. rozsudek ze dne 10. 8. 2017, č. j. 10 Azs 221/2017-39). Zákon o pobytu cizinců přitom neukládá povinnost cizince poučit o lhůtě k podání žaloby proti rozhodnutí o žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu.

[16] K totožným závěrům dospěl Nejvyšší správní soud také v rozsudku ze dne 29. 11. 2019, č. j. 5 Azs 392/2019-28, v němž dodal, že odvolací správní orgán nepochybně může nad rámec své poučovací povinnosti uvést i možnost podat žalobu ve správním soudnictví. Takový postup může být i žádoucí, zejména je-li lhůta pro podání žaloby kratší než obecná lhůta podle § 72 odst. 1 s. ř. s., a odvolatel či jiný účastník řízení není v odvolacím řízení zastoupen. Pokud tak však odvolací správní orgán neučiní, nelze v tom spatřovat nedostatek jeho rozhodnutí, a tím méně pak může být důsledkem této skutečnosti prodloužení zákonem stanovené lhůty pro podání žaloby, jejíž zmeškání nelze prominout. Krajský soud tak postupoval v intencích ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu.

[17] Stěžovatelka správně uvádí, že rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2024, č. j. 2 Azs 78/2024-25, se zabývá odlišnou situací, než jaká nastala v posuzované věci. V tehdy projednávané věci Nejvyšší správní soud konstatoval, že jelikož proti sdělení podle § 42g odst. 9 zákona o pobytu cizinců nelze podat odvolání, je třeba správní žalobu proti tomuto sdělení považovat za opravný prostředek podle čl. 8 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/98/EU ze dne 13. 12. 2011, o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě (dále jen „*směrnice o jednotném postupu*“). Proto byly správní orgány povinny tehdejší stěžovatelku v souladu s čl. 8 odst. 2 směrnice o jednotném postupu poučit o možnosti podání žaloby ke správnímu soudu a uvést i lhůtu pro její podání. Krajský soud si však byl odlišností nynější a tehdy projednávané věci vědom a na citovaný rozsudek odkázal právě pro vysvětlení, že v nynější věci (**na rozdíl** od věci řešené rozsudkem č. j. 2 Azs 78/2024-25) žalovaná neměla povinnost stěžovatelku poučit o možnosti podat žalobu ke správnímu soudu a o lhůtě k jejímu podání, jelikož žaloba v tomto případě není opravným prostředkem ve smyslu čl. 8 odst. 2 směrnice o jednotném postupu.

[18] V posuzované věci tak nevystala žádná otázka z oblasti práva hmotného či procesního, k níž by se judikatura Nejvyššího správního soudu dosud nevyjádřila nebo v níž by byla judikatura rozporná. Nejvyšší správní soud nezjistil ani žádné zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného či procesního práva.

pokračování

[19] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že neshledal žádný důvod přijatelnosti kasační stížnosti, a proto ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[20] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. (viz usnesení ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 – 33, část III. 4.; č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, která by jinak měla právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žádnému z účastníků.

[21] Usnesením ze dne 16. 5. 2025, č. j. 21 Azs 64/2025-24, ustanovil Nejvyšší správní soud stěžovatelce jako zástupce pro řízení JUDr. Tomáše Tintěru, advokáta. Dle § 35 odst. 10 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za dva úkony právní služby, a to za převzetí a přípravu zastoupení a sepsání kasační stížnosti (§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) – dále jen „*advokátní tarif*“, a to v celkové výši 9 240 Kč [§ 9 odst. 5 a § 7 bod 5 advokátního tarifu], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 450 Kč za každý z těchto úkonů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tj. celkem 900 Kč. Ustanovený zástupce není plátcem DPH, tudíž se částka odměny o sazbu této daně nezvyšuje.

[22] Celkem tedy zástupci náleží odměna ve výši 10 140 Kč [9 240 Kč (dva úkony právní služby) + 900 Kč (náhrada hotových výdajů za dva úkony právní služby)]. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady stěžovatelky nese stát (§ 60 odst. 4 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. srpna 2025

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu